Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 44 Veving

Tilleggsspørsmålnr.

Emne: Veving

Oppskr. av: Jakob H. Vik

(adresse): Øystese

Fylke: Hordaland

Herad: Kvam

Bygdelag: Øystese

Gard: Vik, övre

G.nr. 42 Br.nr. 6

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja. for det meste

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke): Om veunaden etter Mor f. 1863 og kuski Tjosås f. 1888

SVAR

I. ymse vevemåtar.

1. Mannsklær.

Vendavadmål til brok, vest og tröya. Fram til 1870 åri bruka mannfolk „Vampe" til overplagg. set av ull.

2 Kvinneklær.

Tviskyfta vadmål. Dette er tynnare, veikare og finare vadmål av ull

Stakk, upplut og tröya.

3. Underklær.

A. Menn.

Underbrok av kvitt venda=vadmål.

Udla av tviskyfta vadmål.

Spunseudle av vove i svarte og kvite ruter.

Frå 1890 åri hadde dei ogso halvudla ty til underklær. Det var varp av bomulsgarn og

10146

vööl (innslag) av ullgarn.
Vinterdag bruka dei ogso
Syhke spytrödle d.v.s. understöga
and strikka av 2 lagt heimaspunne
kvitt ullgarn.

B Underklede til kvinnor.
Underslakk av twiskjefta vadmål.
Etter 1880 ogso av halvridla fy.
Stregaskjorta vove av Strey d.v.s.
det sämplaste av linen.
Dei hadde linskjorte til festbruk.
Lin vart dyrka i Kvam
til i 1840-50 åri.
Forklæ til å liva på stakken.
Vove av heilull til kvardags.
Til finare bruk vove i
Kroka-åklæmynster.

5 Sengklede
Kvitlar = (ulltoppe) av
ull oftast kvite, med nokre
render å övre og nedre delen
og Åklæ. „aoklæ": av
heilull 3 lagt farga garn
Kroka-åklæ. Randa-åklæ.
Sengeomheng ukjennt
hjå bonden. Det kunde
vera på prestegarden, kanskje
hende.

6 Dukar og handdukar:
Borddukar til veitleboard
og av same vövnen til
handdukar var ofte

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

vove i gåsaugemønster
av bomullsgarn.

Fyre den tid var det ofte
linduker vove i ymse
mynster

Puter av halvudla
ty i 1870 åri og utetter
åri. Puter av alungarva lambskinn
var stundom nytta fram til 1890 åri

7 Handklæ eller handukar
av skegaty og frå 1880 åri
av bomull

8 Åklæ

Krokavevnad
Gåsauge mynster
Dokkeåklær

x Eit ordtak som endå vert
nytta når eit gilde eller ei veitla
er slutt lyder so:
« I morgo er det so striskjorta
og havrelefsa »

Det vil segja kvardagsklær
og kvardagsmat.

På side 4, litt om
skikk og vis i gjestebu
i Kvam for 60-70 år sidan.

10146

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

II Namn på ymsi vevmønster

1. Raudaåkle
2. Kroka-åkle
3. Dokke-åkle
4. Gåsauge-mønster til åkleder og borddukar
5. Vendavadmål
6. Tviskjefta vadmål
7. Firskjefta vadmål.

---

avskrevet og lagt på Varia.

I eldre tid la dei eit fint åkle på likkista og sette 2 messingljosestakar med brennande ljos oppå åkledet, når gravferdsfolket samlast i likferdsstova. Då ~~folket hadde~~ Karane hadde fått mat og det var lese eit Gudsord og sunge eit par salmar bar dei kista ut på tunet med ljosi brennande. Var det Kyrkjeveg køyrde dei kista ein 50–60 m frå tunet med ljosi brennande. Då tok Konena ljosi og åkledet og gjekk heimatt til likferdsstova.

Det galdt då om å koma lengst mogeleg heim til tunet med dei brennande ljosi før dei slokna.

Overtrua var so, at di lenger heim til gards dei kom før ljosi slokna, di

10146
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

lenger tid vilde det gå før dei kar ut til Slik frå denne heimen.

Då konna kom heimatt til likferdsstova so fekk dei seg mat. Det var berre karane som reiste til kyrkja. Når konna hadde ete so var det å rydja av bordet og laga til alt til daur eller middagsmat til karane kom att frå kyrkja.

Undersknora minnest ei gravferd frå 1892 at konna bar dei lerennaade lyosi attende til heimen.
Det var ei gamal kårkona på ver 96 år som vart gravlagd då.

Øystese 16 Januar 1955

Jakob H. Vik.